

Phiên âm tiếng Chăm

Ban Biên Soạn

Tiếng Chăm thuộc hệ ngữ Mã Lai, một loại ngôn ngữ hiện được 250 triệu người của vùng Đông Nam Á sử dụng. Nhận thấy mối quan hệ chặt chẽ giữa hai ngôn ngữ Chăm và Mã Lai, Trường Viễn Đông Bác Cổ Pháp đã quyết định vào năm 1996 dùng phiên âm của Mã ngữ viết theo dạng la tinh để áp dụng cho Chăm ngữ. Điểm đáng lưu ý là những ai không quen thuộc với Mã ngữ sẽ cảm thấy ngỡ ngàng và lúng túng trong bước đầu làm quen với lối phiên âm này. Chẳng hạn, phụ âm 𑜄 của Chăm ngữ sẽ được phiên âm như sau: *nd* (𑜄𑜂𑜫*ndua* = đội ở trên đầu); phụ âm 𑜆 = *b* (𑜆𑜂𑜫*bu* = cháo). Âm thanh của Chăm ngữ khác với âm thanh của Việt ngữ, cho nên người Việt hay người nước ngoài không thể phát âm chính xác những phụ âm và nguyên âm trong hệ thống phiên âm Chăm ngữ này, nếu không có sự hướng dẫn sơ khởi.

Sau đây là những chữ cái của mẫu tự Chăm ngữ đi đồng với mẫu tự của Việt ngữ:

𑜄	g	gru	[-]	thầy giáo
𑜆	gh	ghur	[-]	bãi cát
𑜈	c	cuh	[tiếng việt: ch]	bán
𑜊	j	jalan	[-]	con đường
𑜌	jh	jhik	[-]	may
𑜎	nj	njuh	[-]	củi
𑜐	d	daok	[-]	ngồi
𑜒	dh	dhan	[-]	cành cây
𑜔	nd	ndih	[tiếng việt: đ]	ngủ
𑜖	b	baoh	[-]	trái
𑜘	bh	bhang	[-]	mùa nắng
𑜚	mb	mboh	[tiếng việt: b]	thấy
𑜜	â	mâh	[tiếng việt: ư]	vàng

I. Inâ akhar (chữ cái)

			Đọc theo tiếng Việt	
𑄀	a	akhar	[a]	chữ
𑄁	i	ikan	[i]	cá
𑄂	u	urang	[u]	người ta
𑄃	é	éw	[ê]	gọi
𑄄	ai	aik	[ai]	nhả ra
𑄅	o	ong	[ô]	ông
𑄆	k	kau	[k]	ta, tôi
𑄇	kh	khan	[kh]	váy, chăn
𑄈	g	gru	[-]	thầy giáo
𑄉	gh	agha	[-]	rê, góc
𑄊	ng	angan	[ng]	tên
𑄋	ng	ngap	[ng]	làm
𑄌	ng	thang	[ng]	nhà
𑄍	c	cuh	[ch]	bắn
𑄎	ch	chai	[ch]	giả, quay
𑄏	j	jalan	[-]	con đường
𑄐	jh	jhik	[-]	may
𑄑	ny	nyu	[nh]	nó
𑄒	ny	nyuk	[nh]	lặn xuống
𑄓	nj	njuh	[-]	củi
𑄔	t	tuh	[t]	đồ
𑄕	th	thun	[th]	nằm
𑄖	d	daok	[-]	ngồi
𑄗	dh	dhan	[-]	cành cây
𑄘	n	ni	[n]	cái này
𑄙	n	nan	[-]	cái đó
𑄚	nd	ndih	[đ]	ngủ

ᵑᵒ	p	pang	[p]	nghe lời
ᵑᵓ	p	po	[p]	ông, ngài
ᵑᵔ	ph	phun	[ph]	cây
ᵑᵕ	b	baoh	[-]	trái
ᵑᵖ	bh	bhang	[-]	mùa nắng
ᵑᵑ	m	min	[m]	nhưng mà
ᵑᵓ	m	matah	[m]	còn sống
ᵑᵔ	mb	mboh	[b]	thấy
ᵑᵕ	y	yang	[y]	thần thánh
ᵑᵖ	r	rai	[r]	triều đại
ᵑᵑ	l	laow	[l]	Trung Hoa
ᵑᵓ	w	wah	[v]	câu
ᵑᵔ	s	suan	[s]	hòn
ᵑᵕ	s	sap	[s]	giọng
ᵑᵖ	h	huec	[h]	sợ
ᵑᵑ	m	malam	[m]	đêm
ᵑᵓ	h	atah	[h]	xa

II. Takai akhar (dấu)

ᵑᵑ [-] (dấu dài không có giá trị trong tiếng Chăm)

ᵑᵑ	i	gilai	[i]	thuyền
ᵑᵑ	i	di	[i]	ở, tại
ᵑᵑ	ei	adei	[ay]	em
ᵑᵑ	u	halun	[u]	đầy tó
ᵑᵑ	é	pagé	[ê]	buổi sáng
ᵑᵑ	e	deng	[ơ]	đúng
ᵑᵑ	o	ndon	[ô]	nón

๑	ai	padai	[ai]	lúa
๑๑	ao	nao	[ao]	đi
๑๒	au	thau	[au]	biết
๑๓	i	tian	[ia]	bụng
๑๔	r	trun	[r]	xuống
๑๕	l	glaong	[l]	cao
๑๖	u-	dua	[-]	hai
๑๗	â	mâh	[ư]	vàng

III. Angka (số)

๑	๒	๓	๔	๕
1	2	3	4	5
๖	๗	๘	๙	๐
6	7	8	9	0